

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

อัมพวาเป็นชุมชนริมน้ำ ที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมเนื่องจากอัมพวา เป็นสถานที่ราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และเป็นเมืองราชินีกุล ปัจจุบันยังคงวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ ในอดีตอัมพวาเคยเป็นศูนย์กลางตลาดน้ำ และชุมชนเกษตรกรรมในลุ่มแม่น้ำแม่กลอง มาตั้งแต่สมัยอยุธยา จนกระทั่งช่วงปี พ.ศ.2517 ด้วยปัจจัยและปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งเกิดจากการคมนาคมทางบกเข้ามาแทนที่ทางน้ำ มีผลให้ตลาดน้ำอัมพวาซบเซาลงทีละน้อยตั้งแต่นั้นมา ย่านการค้าริมน้ำของชุมชนลดบทบาทลง นอกจากนี้อัมพวายังประสบปัญหาน้ำเค็มรุกขึ้นมาในลำน้ำทำให้สวนล้ม สภาพเศรษฐกิจของอัมพวาจึงทรุดลงโดยตลอด คนวัยทำงานต้องออกไปหางานทำในเมืองใหญ่ ทำให้สภาพอาคารบ้านเรือนที่มีคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรมชุมชนริมน้ำเริ่มทรุดโทรมลง เนื่องจากขาดการดูแลและถูกทิ้งร้าง อย่างไรก็ตามคนอัมพวามีความเข้มแข็งในการร่วมมือกันฟื้นฟูชุมชนของตน

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 เป็นต้นมา คณะจารย์ของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เป็นผู้ริเริ่มเข้ามาดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนอัมพวา โดยมีกิจกรรมต่างๆเกิดขึ้นเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่เกื้อหนุนให้ชุมชนอัมพวาก้าวไปอย่างมีทิศทางและมีเป้าหมายที่ชัดเจน ผนวกกับโครงการพัฒนาต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่างๆที่เกิดขึ้นตามมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนและเทศบาลฯ มีความตื่นตัวมากขึ้น ทำให้ชุมชนอัมพวาได้รับการฟื้นฟูให้กลับมีชีวิตชีวาขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับการขยายตัวของการท่องเที่ยวทำให้เกิดธุรกิจการท่องเที่ยว และมีนักท่องเที่ยว ที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนในชุมชนริมน้ำ คือ มีอาคารบ้านเรือนที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมบางส่วนได้ปรับเปลี่ยนมาเป็น "ที่พักนักท่องเที่ยว" ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบใหม่ของชุมชนริมน้ำ อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนในด้านต่างๆ

ดังนั้น การศึกษานี้ จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายถึงที่มาและลักษณะการครอบครองที่พักนักท่องเที่ยว บริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา และวิเคราะห์ปัจจัยและประเด็นสำคัญของอาคารบ้านเรือนที่ได้ปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยมาเป็นที่พักนักท่องเที่ยว บริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและเหตุการณ์ต่างๆ ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนอัมพวา สาระสำคัญของ

การศึกษานี้ เป็นการนำเสนอผลการศึกษา “พัฒนาการที่พักนักท่องเที่ยวน บริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา” ระหว่างปี พ.ศ.2547 ถึง พ.ศ.2551

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1.2.1) อธิบายถึงที่มาและลักษณะการครอบครองที่พักนักท่องเที่ยวน บริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา
- 1.2.2) วิเคราะห์ปัจจัยและประเด็นสำคัญของอาคารบ้านเรือน ที่ได้ปรับเปลี่ยนประโยชน์ให้สอยมาเป็นที่พักนักท่องเที่ยวน บริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา

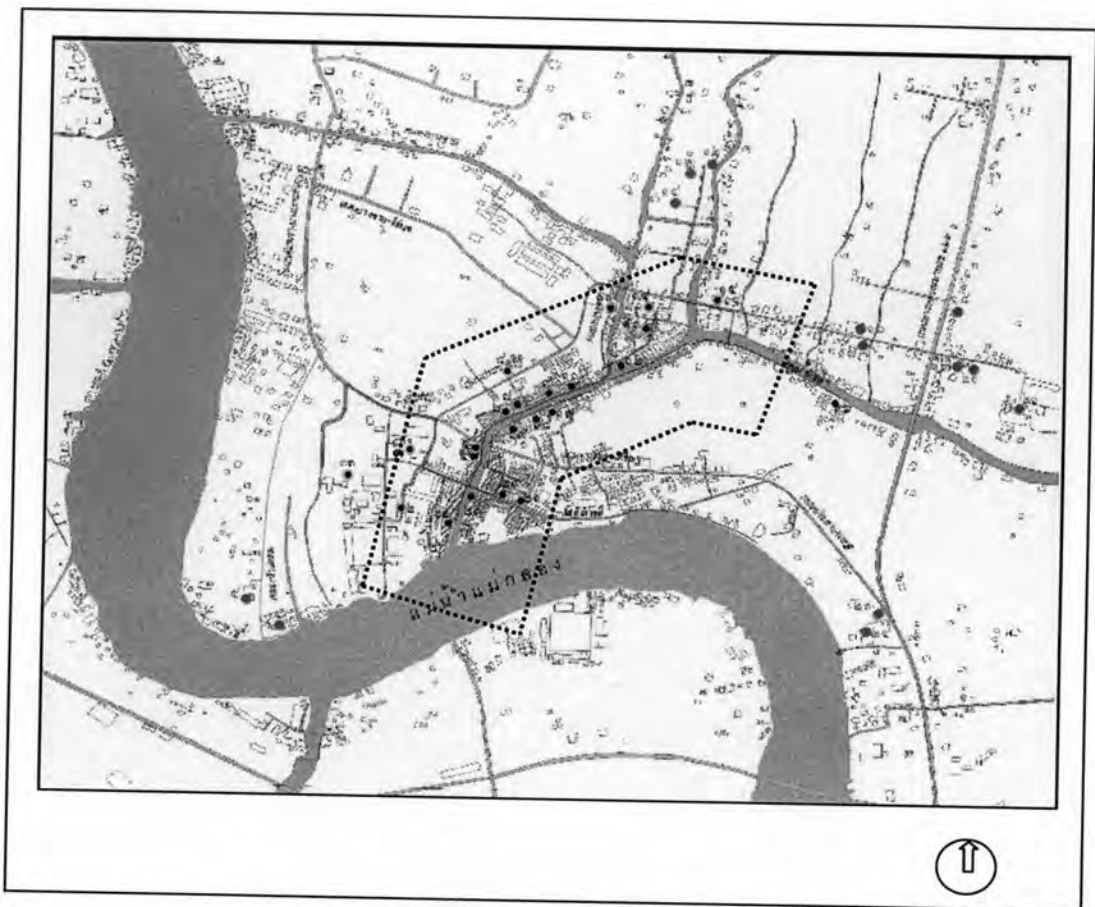
1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาแบ่งเป็น 2 ขอบเขต ดังนี้

1.3.1) **ขอบเขตด้านพื้นที่** จะทำการศึกษากลุ่มอาคารที่พักนักท่องเที่ยวน บริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา ที่เกิดขึ้นระหว่างปีพ.ศ.2547-2551 เริ่มตั้งแต่บริเวณปากคลองอัมพวา ถึง วัดพระยาญาติ (ระยะทางประมาณ 800 เมตร) ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา ซึ่งเป็นพื้นที่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของชุมชนอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง

1.3.2) **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ขอบเขตด้านเนื้อหา จะทำการศึกษารอบคลุมในเรื่องสภาพทั่วไปของชุมชนอัมพวา โครงสร้างและเหตุการณ์ต่างๆ ในการอนุรักษ์และพัฒนาในพื้นที่ชุมชนอัมพวา และผลสืบเนื่องจากการขยายไปสู่ภาคีต่างๆ ของหน่วยงานและองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาที่มาของกลุ่มอาคารที่พักนักท่องเที่ยวนบริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา และวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ของการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคารมาเป็นที่พักนักท่องเที่ยวน บริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา ศักยภาพ ข้อจำกัด ปัญหาและแนวโน้มต่างๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการที่พักนักท่องเที่ยวนบริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา พร้อมทั้งการสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้แบ่งรายละเอียดของเนื้อหาออกเป็น 6 บท ประกอบด้วย บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา บทที่ 4 ที่พักนักท่องเที่ยวนบริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา บทที่ 5 ปัจจัยที่ทำให้เกิดที่พักนักท่องเที่ยวนบริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา และบทที่ 6 การสรุปและข้อเสนอแนะ

แผนที่ 1-1 แสดงพื้นที่ศึกษาบริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา
ที่มา: หน่วยวิจัยอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

“ที่พักนักท่องเที่ยว”(Accommodation) หมายถึง อาคารบ้านเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่ออกแบบ หรือปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยอาคารบ้านเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น มาเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวให้เข้าพักอาศัยเป็นการชั่วคราว ที่พักนักท่องเที่ยวตั้งอยู่ในพื้นที่หรือในบริเวณเดียวกับสถานที่ท่องเที่ยว ที่พักนักท่องเที่ยวมีหลายประเภท ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรม เกสต์เฮ้าส์ รีสอร์ท โฮมสเตย์ บ้านพักตากอากาศ เป็นต้น (เสาวลักษณ์ เลิศบุศย์ สุรพลชัย, 2549)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1) ทราบที่มาและลักษณะการครอบครองที่พิกนัทท่องเที่ยว บริเวณชุมชน
ริมคลองอัมพวา
- 1.5.2) ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดที่พิกนัทท่องเที่ยว บริเวณชุมชนริมคลองอัมพวา
- 1.5.3) สามารถนำเสนอแนวทางการพัฒนาที่พิกนัทท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองประโยชน์
ใช้สอย และมุ่งให้เกิดคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นำไปสู่
การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 1.5.4) สามารถใช้เป็นพื้นฐานของการศึกษาที่เกี่ยวข้องในอนาคต ที่มีความ เกี่ยวข้องกับการ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์